معرفی «محمد امین عندلیب» در قاموس کبیر افغانستان

پوهنیارماه¬جبین عمر استاد پوهنحی ادبیات وعلوم بشری پوهنتون هرات محمد امین متخلص به عندلیب پسر ارشد سردار غلام محمد خان طرزی و برادر بزرگ علامه محمود طرزی است.
این شاعر توانا و سخنور فرهیخته در سال (1272 ق) در ولایت قندهار افغانستان پا به عرصهٔ وجود گذاشت. او دارای استعداد فطری سرشاری بود. شعرش نغز و شیرین و کلامش فصیح و دلکش است. این سخنور جوانمرگ قندهار با خامی سن کلامش به پختگی رسیده بود.
وی از رهروان تصوف و عرفان بوده و ارادت قابل ملاحظه یی به پدر خود داشت. پدرش را مربی جسمی و روحی خود می دانست. مرحوم طرزی نیز این فرزندش را بی نهایت دوست داشت و بسا اشعار پسر ارجمندش را تتبع کرده است.
طوری که می گوید:

تا به عشق تو مرا پیر دل استاد آمد
سبق زود گذشتن ز خودم یاد آمد
عندلیبی به سخن آمد و با طرزی گفت :
سخنم از اثر طبع خداداد آمد

عندلیب در سال (1292 ق) به عمر بیست سالگی به اثر مریضی «وبا» ـ که در قندهار آمده بود ـ جان به جان آفرین سپرد.
از او دیوانی بجا مانده که حاوی انواع شعر می باشد و مثنوی ناتمام و رسالهٔ یی به نام **«راز و نیاز»** دارد.
دیوان اشعار محمد امین عندلیب در سال (1388 خ) به کوشش دکتور عبدالغفور آرزو و دکتور ننگیالی طرزی در افغانستان به زیور چاپ آراسته گردید. عندلیب در شعر پیروی از بیدل می نمود. به گفتهٔ عبدالغفور آرزو:

« اگر اندکی عمیق شویم و از این منظر آیینهٔ عندلیب را در برابر بزرگ آیینهٔ بیدل قرار دهیم، شاید بتوان گفت اغلب غزل‌های عندلیب بازتابی از غرل‌های بیدل است ».عندلیب به مسایل سیاسی نیز آگاهی داشت. وی مدتی هم گردانندهٔ سراج‌الاخبار بود .نمونهٔ کلام عندلیب:

از بس که دل ز جور تو سرگرم شیون است
در سینه‌ام به جای نفس، ناله خرمن است
از جوش اشک، دیدهٔ من گل به دامن است
و ز دود آه، سینهٔ من شعله خرمن است
فریادم از خیال رخت گل به سـرزده‌ست
آهم ز یاد موی تو سنبل به دامن است
در انتظار وصـل تماشای جلوه ات آیینه،
خانهٔ ست کـه حیرت¬نشیمن است
پرواز رنگ جـوهـر تصویر بسملم
در خون‌تپیدنم رقـم مشق گلشن است
مضمون نامه‌ام همه دیدارخواه تست
حرف جواب دل بـه کف پا نوشتن است
چون عندلیب، سیر بهـارم به‌کار نیست
چشمم ز عکس عارض او گل به دامن است

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همكارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيكه ټينگه كړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليكني د ليكنيزې بڼې پازوالي د ليكوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليكنه له راليږلو مخكي په ځير و لولئ